

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Promovarea, prin educație și formare, din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, a competențelor necesare pentru ca Europa să creeze o societate mai justă, mai solidară, mai durabilă, mai digitală și mai rezilientă”

(aviz exploratoriu la solicitarea Președinției portugheze)

(2021/C 286/06)

Raportor: **doamna Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Solicitarea Președinției portugheze a Scrisoarea din 26.10.2020
Consiliului

Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	16.4.2021
Data adoptării în sesiunea plenară	27.4.2021
Sesiunea plenară nr.	560
Rezultatul votului (voturi pentru/ voturi împotriva/abțineri)	219/1/1

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE subliniază importanța unei utilizări eficiente a Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) și a altor investiții pentru a sprijini creșterea economică și o societate rezilientă în cadrul **tranziției digitale și al tranziției verzi** a economiei, îmbunătățind **calitatea și caracterul incluziv al educației și al formării** (sisteme, instituții și programe), pentru a răspunde nevoilor cursanților de toate vârstele și în toate etapele procesului lor de învățare, pentru a-i pregăti pentru viață și muncă și pentru a garanta că toți lucrătorii, precum și șomerii, al căror număr este tot mai mare, au acces la formare. Aceasta va contribui, de asemenea, la protejarea liberei circulații a lucrătorilor și a serviciilor și va garanta că **întreprinderile** sunt în măsură să gestioneze evoluțiile din cadrul sectorului lor și să elimine lacunele în materie de competențe cu care se confruntă în tranziția digitală și verde a industriilor.

1.2. CESE recomandă stabilirea unor **obiective realizabile pe termen lung și instituirea unui sistem de monitorizare constantă în cadrul Spațiului european al educației, pentru fiecare stat membru**, cu scopul de a asigura educație și formare și învățare pe tot parcursul vieții de înaltă calitate și incluzive, pentru toți cetățenii, garantând că fiecare dispune de cunoștințele, abilitățile, competențele și atitudinea necesare pentru ca Europa să creeze o societate mai justă, mai solidară, mai durabilă, mai digitală și mai rezilientă.

1.3. CESE subliniază că **governanța democratică a sistemelor de educație și formare** – de exemplu, prin **dialog social** – în următorul cadru strategic al UE constituie un instrument esențial pentru dezvoltarea cu succes a politicilor și punerea lor în aplicare la nivelul UE și la nivel național. Ea trebuie protejată și consolidată și trebuie să implice consultări semnificative cu societatea civilă organizată.

1.4. CESE recomandă ca fiecare viitor „**grup de lucru privind metoda deschisă de coordonare**” să prezinte Consiliului Educație, spre dezbateră, rezultate în materie de politici și, de preferință, recomandări în materie de politici. Rezultatele grupurilor de lucru ar trebui să fie comunicate, puse în aplicare în mod eficace și promovate pe scară largă la nivelul adecvat de elaborare a politicilor și în rândul practicienilor de la nivelul UE și de la nivel național; prin urmare, este important ca printre membrii acestor grupuri să se numere partenerii sociali relevanți și părțile interesate active în domeniul dezvoltării politicilor educaționale, precum și reprezentanți ai directorilor de școli, ai profesorilor și ai elevilor din fiecare țară.

1.5. Pentru a îndeplini **indicatorii, criteriile de referință și obiectivele** din Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, din Rezoluția Consiliului privind SEE (2020), din Recomandarea Consiliului privind EFP și din Declarația de la Osnabrück, CESE propune **efectuarea unor cercetări suplimentare și a unei evaluări a impactului pentru a ajusta indicatorii și a adăuga alți indicatori necesari**, care să sprijine țările în îmbunătățirea raportării cu privire la punerea în aplicare, întrucât nu se cunosc încă toate efectele crizei provocate de pandemia de COVID-19 asupra sistemelor de învățământ, a elevilor și a profesorilor. Indicatorii ar trebui să ducă, de asemenea, la măsuri care să îi sprijine

pe elevii și cursanții defavorizați din punct de vedere socioeconomic și pe cei cu handicap prin politici mixte – sociale și în domeniul educației – la nivel național. Realizările privind atingerea criteriilor de referință și a indicatorilor ar trebui să fie raportate în urma consultărilor cu partenerii sociali relevanți și cu părțile interesate de la nivelul UE și de la nivel național, regional și local.

1.6. CESE sugerează să fie continuate activitățile-cheie desfășurate în cadrul **reuniunilor de cooperare informale, conduse de președinție și referitoare la sectoarele de învățământ** (DG Învățământ școlar, DG Educație și formare profesională, DG Învățământ superior) ⁽¹⁾, găsind sinergii între acestea și promovându-le, cu implicarea partenerilor sociali relevanți din fiecare țară a UE și în consultare cu organizațiile societății civile corespunzătoare, urmând exemplul Comitetului consultativ pentru EFP. De asemenea, recomandă corelarea politicilor UE și a celor naționale/regionale, în contextul unor parteneriate eficiente între ministere, partenerii sociali și societatea civilă, și al acțiunilor de guvernare întreprinse de acestea.

1.7. CESE solicită punerea în aplicare eficace a primului principiu al Pilonului european al drepturilor sociale la nivel european și național, în cadrul **Planului de acțiune pentru punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale**, ce urmează să fie adoptat cu ocazia summitului social din 2021, cu implicarea deplină a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile relevante și cu sprijinul investițiilor publice sustenabile și al MRR.

1.8. CESE atrage atenția asupra abordării integrate în ceea ce privește educația și formarea și asupra importanței adoptării unei astfel de abordări în ceea ce privește punerea în aplicare a unor inițiative recente ale UE referitoare la educație (Spațiul european al educației), EFP (Recomandarea privind EFP), competențele (Agenda pentru competențe în Europa), educația pentru tineret (O punte către locuri de muncă) și competențele digitale (Planul de acțiune pentru educația digitală 2021-2027), asigurându-se că acestea contribuie la accesul egal la educație și formare de calitate, la reconversia și perfecționarea profesională a lucrătorilor pentru o tranziție justă pe piața muncii, oferind sprijin pentru a-i ajuta pe adulții slab calificați să își găsească locuri de muncă și să dobândească competențe antreprenoriale, și ajutând întreprinderile să facă față ritmului inovării și competitivității la nivel mondial.

1.9. CESE subliniază că punerea în aplicare a Planului de acțiune pentru educația digitală 2021-2027 trebuie să asigure un dialog social eficient și consultări cu părțile interesate, respectarea și punerea în aplicare a drepturilor lucrătorilor și informarea, consultarea și participarea lucrătorilor la dezvoltarea competențelor digitale și antreprenoriale, în special în ceea ce privește EFP, educația adulților și formarea angajaților, pentru a reduce lacunele în materie de competențe cu care se confruntă întreprinderile. În ceea ce privește raportul Curții de Conturi, pentru a atinge obiectivul Comisiei Europene de a crește procentul de cetățeni cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani care dețin competențe digitale de bază de la 56 % în 2019 la 70 % în 2025, CESE solicită alocarea unor sume specifice în cadrul viitoarelor programe ale UE, definirea de obiective secundare și obiective de etapă și evaluarea coerentă a competențelor digitale într-un mediu digital aflat într-o permanentă și accelerată schimbare.

1.10. CESE solicită statelor membre să asigure un sprijin eficient angajaților și șomerilor care se confruntă cu dificultăți de acces la o educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, destinate adulților, **prin punerea la dispoziție a unei finanțări specifice pentru persoanele care au nevoie de aceasta**, cum ar fi șomerii, lucrătorii aflați în raporturi de muncă atipice, persoanele cu un nivel scăzut de calificare, persoanele cu handicap, lucrătorii mai vârstnici, persoanele în vârstă și persoanele care aparțin grupurilor dezavantajate din punct de vedere socioeconomic, ținând seama totodată de dimensiunea de gen.

1.11. CESE propune să se combată accentuarea inegalităților din școli și din societate, în general, prin politici eficiente la nivel național, care să vizeze simultan aspectele sociale și educaționale. CESE sugerează organizarea **unei reuniuni comune în cadrul Consiliului între miniștrii educației și cei ai afacerilor externe**, pentru a găsi soluții în vederea combaterii inegalităților educaționale și a accesului inegal la educație și la formare ca urmare a crizei provocate de pandemia de COVID-19.

1.12. Salutând obiectivele Rezoluției privind Spațiul european al educației, CESE propune să se ajusteze în mod regulat indicatorii și criteriile de referință ale Spațiului european al educației și să se adauge alte criterii necesare (de exemplu în ceea ce privește competențele și abilitățile verzi/învățarea privind dezvoltarea durabilă) cu privire la care țările să poată raporta cu ușurință, inclusiv pentru a garanta că măsurile naționale îi sprijină în mod eficient pe elevii și cursanții defavorizați din punct de vedere socioeconomic.

⁽¹⁾ Reuniunea directorilor generali pentru învățământul școlar, a directorilor generali pentru educație și formare profesională și a directorilor generali pentru învățământul superior.

1.13. CESE arată că este esențial să se dezvolte competențe sociale pentru toți cursanții din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, pentru a garanta că aceste competențe sunt predate de la o vârstă timpurie și pe parcursul întregii educații adulte și pentru a lupta pentru toleranță și nediscriminare în educație și formare pentru toți cetățenii. Predarea unor competențe-cheie, în special a sensibilității sociale, a empatiei, a dialogului intercultural, a competențelor civice, a competențelor sociale și a celor antreprenoriale, inclusiv în materie de antreprenoriat social, ar trebui aplicată la nivelul întregului proces de educație și formare.

1.14. CESE invită statele membre să folosească Planul de redresare, instrumentul Next Generation EU și alte fonduri ale UE, inclusiv Erasmus, FSE+ și Fondul pentru o tranziție justă, în mod eficient și consecvent, pentru a sprijini politicile din domeniul educației și formării și a asigura o societate mai justă, mai solidară, mai favorabilă incluziunii, mai durabilă, mai digitală și mai rezilientă.

1.15. CESE este de părere că procesul semestrului european trebuie să încurajeze în continuare guvernele să asigure investiții publice sustenabile în angajamente pe termen lung pentru a îmbunătăți calitatea, echitatea, egalitatea și incluziunea socială în școli, pentru a îmbunătăți accesul egal la materiale digitale pentru cursanții de toate vârstele și a sprijini utilizarea în siguranță a tehnologiilor digitale în școli și în instituțiile de învățământ.

1.16. CESE subliniază că cunoștințele, abilitățile și competențele trebuie recunoscute și confirmate, respectându-se cerințele educaționale și profesionale ale fiecărui stat membru. Asigurarea accesului egal la calificări complete este un aspect fundamental și, prin urmare, CESE solicită punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind validarea învățării non-formale și informale ⁽²⁾ și a Convenției cu privire la recunoașterea atestatelor obținute în învățământul superior în statele din regiunea Europei ⁽³⁾. CESE reiterează ideea prevăzută în avizul său ⁽⁴⁾, potrivit căreia formarea care conduce la obținerea **micro-certificatelor** ar trebui să prevadă standarde de calitate și informații clare privind valoarea formării, pentru a fi utilizate în mod eficace pe piața muncii ca formare continuă și pentru a fi adăugate la o calificare completă. Este important să nu se reglementeze excesiv micro-certIFICATELE, pentru a menține flexibilitatea acestora în raport cu necesitățile de pe piața forței de muncă.

1.17. CESE solicită punerea în aplicare a Spațiului european al educației la nivel național – în urma unui dialog social eficace cu profesorii – pentru a îmbunătăți calitatea predării în era digitală, a ridica standardele în educație, a dezvolta un învățământ pedagogic inițial incluziv și de calitate superioară și o dezvoltare profesională continuă și a asigura condiții de muncă și salarii decente pentru profesori, astfel încât profesia să devină mai atractivă pentru candidații înalt calificați.

1.18. CESE subliniază necesitatea de a respecta libertatea academică și autonomia și guvernanta instituțiilor de învățământ superior în ceea ce privește contribuția acestora la învățarea pe tot parcursul vieții și de a asigura investiții publice adecvate în învățământul superior și cercetare, un caracter incluziv și divers al rețelelor universitare din Europa și respectarea competențelor naționale și instituționale în ceea ce privește învățământul superior. CESE solicită idei privind inițiativele „Diploma universitară europeană” și „Statutul universitar european”, ce urmează să fie discutate în continuare cu guvernele și cu partenerii sociali relevanți, precum și cu organizațiile societății civile și privind dezvoltarea ofertelor în materie de educație și formare profesională la nivelul învățământului terțiar.

2. Context

2.1. Prezentul aviz constituie o contribuție la discuțiile Consiliului din perioada mandatului Președinției portugheze (primul semestru al anului 2021) privind punerea în aplicare a inițiativelor UE referitoare la educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții, în special în ceea ce privește Spațiul european al educației, Agenda pentru competențe actualizată și Planul de acțiune pentru educația digitală 2021-2027.

2.2. Accentuarea inegalităților în materie de venituri, mobilitatea umană și îmbătrânirea populației sunt factori sociali care influențează politicile în domeniul educației și formării. Într-o perioadă în care societatea se confruntă cu imperative economice precum transformarea digitală și economia circulară, sprijinirea persoanelor în demersul de învățare poate fi una dintre soluțiile pentru o societate mai sustenabilă, cu scopul de a depăși obstacolele și provocările transformării sociale și economice, promovând totodată competențele de învățare.

⁽²⁾ 2012/C 398/01.

⁽³⁾ Convenția cu privire la recunoașterea atestatelor obținute în învățământul superior în statele din regiunea Europei.

⁽⁴⁾ JO C 10, 11.1.2021, p. 40.

2.3. Liderii statelor membre ale UE s-au întâlnit la 17 noiembrie 2017 la Summitul de la Göteborg pentru a semna Pilonul european al drepturilor sociale și, cu această ocazie, au început primele discuții privind lansarea așa-numitului spațiu european al educației ⁽⁵⁾; acestea au fost urmate de mai multe propuneri noi pe această temă în perioada 2018-2020 și au dus, în februarie 2021, la noua rezoluție a Consiliului. Inițiativa se referă la primul principiu al Pilonului social, care prevede că „[o]rice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de înaltă calitate pentru a dobândi și a menține competențe care îi permit să participe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă”, precum și la drepturile menționate în cel de-al patrulea principiu, inclusiv la sprijin pentru formare profesională și recalificare, în special în ceea ce privește accesul tinerilor la continuarea studiilor, ucenicii și stagii.

2.4. La 1 iulie 2020, CE și-a publicat noul pachet de politici care cuprinde Comunicarea privind *Agenda europeană pentru competențe în vederea obținerii unei competitivități durabile, a echității sociale și a rezilienței* ⁽⁶⁾, o propunere de recomandare a Consiliului privind educația și formarea profesională (EFP) ⁽⁷⁾ și o comunicare ⁽⁸⁾ și o propunere de recomandare a Consiliului ⁽⁹⁾ pe tema „*Sprijinirea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor: o punte către locuri de muncă pentru generația viitoare*”. Aceste documente de politică au corelat învățarea pe tot parcursul vieții, perfecționarea și reconversia profesională cu punerea în aplicare și realizarea Spațiului european al educației. CESE a răspuns la aceste inițiative adoptând, în 2020, avizul privind Agenda pentru competențe actualizată ⁽¹⁰⁾, avizul privind consolidarea Garanției pentru tineret ⁽¹¹⁾ și avizul intitulat „*Către o strategie a UE pentru consolidarea abilităților și competențelor verzi pentru toți*” ⁽¹²⁾.

2.5. În avizul său pe tema „*Valoarea de utilizare*” revine în atenție: *noi perspective și provocări pentru produsele și serviciile europene* ⁽¹³⁾ (2019), CESE și-a exprimat opinia că produsele și serviciile inovatoare, cu un grad ridicat de specializare, care acoperă nevoile clienților și răspund necesităților în materie de sustenabilitate socială și de mediu, ar putea deveni esența și principalul element definitoriu al competitivității europene moderne. Prin urmare, CESE recomandă intervenții la nivel de politici pentru serviciile relevante în domeniul educației și al formării.

2.6. La 30 septembrie 2020, CE a publicat o comunicare privind *realizarea Spațiului european al educației până în 2025* ⁽¹⁴⁾, în care a pus accentul pe șase domenii: **calitate, caracterul incluziv și egalitatea de gen, tranziția verde și cea digitală, profesori și formatori, învățământul superior și dimensiunile geopolitice**. Consiliul Educație al UE din 30 noiembrie 2020 a evidențiat importanța competenței naționale pentru educație și a respectării diversității culturilor și sistemelor de învățământ și a formulat întrebări despre „mecanismul de guvernare al spațiului european al educației și obiectivele la nivelul Uniunii propuse a fi atinse până în 2030” ⁽¹⁵⁾.

2.7. În continuarea inițiativelor de politică precedente, Comunicarea CE intitulată „*Planul de acțiune pentru educația digitală 2021-2027 – Resetarea educației și formării pentru era digitală*” ⁽¹⁶⁾ a fost urmată de Concluziile Consiliului, în care s-a subliniat că educația digitală „ar trebui să fie axată pe cursanți și să sprijine toate persoanele și pe toți cetățenii să își dezvolte personalitatea și competențele liber, responsabil și cu încredere” ⁽¹⁷⁾.

3. Observații generale

3.1. Pandemia de COVID-19 a afundat economia UE într-o gravă recesiune și a crescut rata șomajului, din cauza prăbușirii fără precedent a economiei și a provocărilor cu care se confruntă întreprinderile în situația de criză. În ciuda utilizării pe scară largă a programelor de păstrare a locurilor de muncă, susținute de instrumente europene și naționale, se preconizează că rata șomajului în UE va crește de la 6,7 % în 2019 la 7,7 % în 2020 și la 8,6 % în 2021, după care va scădea ușor până la 8,0 % în 2022 (Eurostat, 5 noiembrie 2020). Rata ridicată a șomajului ca urmare a crizei provocate de pandemia de COVID-19 se adaugă la cererea tot mai mare de competențe și de perfecționare și reconversie profesională a forței de muncă din Europa ca urmare a **dublei tranziții digitale și verzi** cu care se confruntă industria. O politică eficientă a UE trebuie să sprijine creșterea economică și o societate rezilientă.

⁽⁵⁾ COM(2017) 673 final.

⁽⁶⁾ COM(2020) 274 final.

⁽⁷⁾ COM(2020) 275 final.

⁽⁸⁾ COM(2020) 276 final.

⁽⁹⁾ COM(2020) 277 final.

⁽¹⁰⁾ JO C 10, 11.1.2021, p. 40.

⁽¹¹⁾ JO C 10, 11.1.2021, p. 48.

⁽¹²⁾ JO C 56, 16.2.2021, p. 1.

⁽¹³⁾ JO C 97, 24.3.2020, p. 27.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 625 final.

⁽¹⁵⁾ Videoconferința miniștrilor educației, 30 noiembrie 2020 – Principalele rezultate: <https://www.consilium.europa.eu/ro/meetings/eys/2020/11/30/education/>

⁽¹⁶⁾ COM(2020) 624 final.

⁽¹⁷⁾ 2020/C 415/10.

3.2. De asemenea, criza provocată de pandemia de COVID-19 a accelerat **tranziția digitală în educație, muncă și viața de zi cu zi**. În avizul CESE privind Agenda pentru competențe actualizată se subliniază că „toți europenii ar trebui să aibă dreptul de acces la formare profesională și la învățare pe tot parcursul vieții incluzivă și de înaltă calitate în cadrul unei tranziții juste și în raport cu **schimbările demografice**. Evidențiem faptul că trebuie abordată **sărăcia educațională**, care s-a agravat ca urmare a accesului inegal la educație și formare pe perioada crizei provocate de pandemia de COVID-19”⁽¹⁸⁾. Dezvoltarea cunoștințelor, a abilităților și a competențelor trebuie nu numai să răspundă nevoilor pieței muncii și perspectivelor unei competitivități bazate integral pe calitate, ci și să îi pregătească pe cursanți să fie cetățeni activi și implicați în procesul democratic și să contribuie la reducerea inegalităților sociale și educaționale. În acest scop, pe lângă asigurarea îmbunătățirii competențelor digitale ale cetățenilor din UE, alfabetizarea în domeniul mass-mediei digitale este fundamentală pentru a garanta că cetățenii pot face față complexității lumii contemporane.

3.3. Este vital ca măsurile de politică de la nivelul UE și cele de la nivel național să garanteze că **educația și formarea sunt drepturi ale omului și bunuri publice** și respectă diversitatea culturală a Europei și că politicile în domeniul educației și formării sunt **competențe naționale**. Politicile de la nivel național și de la nivelul UE trebuie să adopte măsuri eficiente pentru a pune în aplicare *Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite (ONU)* și *Pilonul european al drepturilor sociale*, pentru a asigura educație și formare de calitate, eficiente și incluzive pentru toți cetățenii din fiecare țară europeană, prin implicarea tuturor statelor membre, a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile în **Planul de acțiune pentru punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale**.

3.4. Este esențial ca Spațiul european al educației să vizeze **aprofundarea cooperării în materie de politici între țările UE și să ofere în continuare o platformă de învățare** pentru miniștri, pentru partenerii sociali din domeniul educației și pentru părțile interesate relevante din societatea civilă. Pentru o guvernare eficientă, în fiecare sector al învățământului, de la educația timpurie până la învățarea adulților, inclusiv în ceea ce privește EFP pentru toate grupele de vârstă, trebuie aplicate politici consecvente în materie de educație și formare și trebuie asigurată o corelare între politicile UE și cele de la nivel național/regional, în contextul unor parteneriate eficiente între ministere, partenerii sociali și societatea civilă, în cadrul unor grupuri tripartite pentru diferitele politici.

3.5. CESE face referire la avizul său pe tema „*Finanțare durabilă pentru învățarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea competențelor, în contextul deficitului de forță de muncă calificată*”⁽¹⁹⁾ și subliniază că **investițiile** publice sustenabile în educație și formare și investițiile private eficiente în educația și formarea profesională pentru toate vârstele sunt factori esențiali pentru succesul măsurilor de politică pentru incluziunea socială și economică a cursanților de toate vârstele și pentru sprijinirea întreprinderilor. Prin urmare, este important ca **Planul de redresare, instrumentul Next Generation EU și alte fonduri ale UE** (precum FSE+, Fondul pentru o tranziție justă) să fie utilizate în mod eficient și consecvent, pentru a sprijini politicile în materie de educație și formare în concordanță cu **semestrul european**.

3.6. Întrucât **o serie de indicatori și criterii de referință** din Cadrul strategic pentru educație și formare profesională 2020 nu au fost atinși, CESE salută faptul că mulți dintre indicatori au fost consolidați în inițiativa privind Spațiul european al educației. Totuși, acești indicatori sunt greu de atinși și necesită angajamente financiare din partea guvernelor. De asemenea, este esențial să se clarifice termenii folosiți drept indicatori de către fiecare țară și să se consolideze utilizarea drept criteriu de referință a educației referitoare la un mediu sustenabil.

3.7. Criza provocată de pandemia de COVID-19 a arătat în mod clar că școlile sunt esențiale pentru ca elevii să își poată dezvolta **competențele sociale**. Elevii ar trebui învățați să își îmbunătățească aceste competențe pe tot parcursul vieții, învățând să învețe și să participe în mod activ în societate, învățând despre diferite culturi și limbi, prin mobilitate, îmbunătățindu-și cunoașterea în domeniul artelor etc. Aceste competențe sunt deosebit de importante, mai ales că numeroase exemple istorice au arătat că crizele economice și financiare contribuie la accentuarea tendinței de radicalizare. Prin urmare, CESE ar dori să evidențieze importanța luării de măsuri pentru a pune în aplicare în continuare *Declarația privind promovarea prin educație a cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării* (2015)⁽²⁰⁾, aplicând-o cursanților de orice vârstă.

⁽¹⁸⁾ JO C 10, 11.1.2021, p. 40.

⁽¹⁹⁾ JO C 232, 14.7.2020, p. 8.

⁽²⁰⁾ Declarația de la Paris (2015).

3.8. Pentru a îmbunătăți **abilitățile, competențele și atitudinile verzi** ale tuturor cetățenilor din Europa, statele membre ale UE trebuie să asigure legătura dintre politicile de mediu și cele din domeniul educației și să instituie strategii naționale privind abilitățile și competențele verzi. CESE constată ⁽²¹⁾ că, la nivelul UE, s-ar putea dezvolta indicatori și criterii de referință privind abilitățile și competențele verzi în ceea ce privește conștientizarea schimbărilor climatice, responsabilitatea față de mediu și dezvoltarea durabilă, pentru a ajuta țările să integreze abilitățile și competențele verzi, introducând în programele școlare o abordare educațională transformatoare începând de la o vârstă timpurie și inclusiv în educația adulților, ca parte a învățării pe tot parcursul vieții.

3.9. CESE salută faptul că **Planul de acțiune pentru educația digitală 2021-2027** se axează pe accesul egal la instrumente digitale și la internet și pe dezvoltarea competențelor și a abilităților digitale, în special pentru femeile care au profesii în domeniile STIM și IT. **Strategiile eficace în ceea ce privește competențele și digitalizarea, atât la nivel de întreprindere, cât și la nivel național**, ar trebui să îi sprijine pe lucrători, oferindu-le formare relevantă și de calitate. Este important ca **și întreprinderile să primească sprijin** pentru a asigura perfecționarea și reconversia profesională a lucrătorilor lor, mai ales în ceea ce privește digitalizarea activității. Acest aspect este în concordanță cu transformarea verde a industriei – din punctul de vedere al produselor și al proceselor – care constituie atât o necesitate, cât și o oportunitate pentru antreprenoriatul european.

3.10. Respectarea **calificărilor complete** este fundamentală. În ceea ce privește asigurarea **recunoașterii reciproce automate** până în 2025, CESE subliniază că cunoștințele, abilitățile și competențele trebuie recunoscute și confirmate, respectându-se cerințele educaționale și profesionale ale fiecărui stat membru, și trebuie îmbunătățit accesul elevilor și al cursanților la informații actualizate privind procedurile de recunoaștere. În acest scop, trebuie îmbunătățită punerea în aplicare a *Recomandării Consiliului privind validarea învățării non-formale și informale* ⁽²²⁾ și a Convenției cu privire la recunoașterea atestatelor obținute în învățământul superior în statele din regiunea Europei ⁽²³⁾, pentru a sprijini învățarea pe tot parcursul vieții pentru toți cetățenii.

3.11. CESE salută inițiativa Planului de acțiune pentru educația digitală 2021-2027 de a crea **o platformă europeană pentru schimburile de materiale și cursuri digitale**. Este esențial ca utilizatorilor să li se furnizeze informații complete privind măsura în care cursurile conduc la obținerea unor calificări complete sau parțiale sau a unor micro-certificate, privind entitățile care validează și asigură calitatea cursurilor online, privind măsura și modul în care sunt recunoscute acestea și privind modul în care s-ar putea adăuga unor calificări complete. Ar fi important ca aceste cursuri să fie incluse în portalul Europass și să se țină cont de drepturile de autor și de proprietatea intelectuală asupra materialelor online, precum și de calitatea și relevanța cursurilor online în cauză.

3.12. **Profesorii** joacă un rol esențial în asigurarea unei educații și a unei formări de calitate, însă – potrivit OCDE – mai puțin de unul din cinci profesori consideră că profesia sa este apreciată în societate ⁽²⁴⁾ și, în medie, profesia didactică este plătită cu 11 % mai prost decât alte profesii care necesită studii superioare ⁽²⁵⁾. Spațiul european al educației trebuie să asigure un sprijin eficace pentru profesori, formatori și alți membri ai personalului didactic, pentru a depăși efectele negative ale crizei provocate de pandemia de COVID-19.

3.13. Caracterul incluziv și divers al rețelelor de instituții, studenți și profesori implicate în cadrul **Inițiativei privind universitățile europene** trebuie să fie sprijinit în rândul țărilor care participă la Procesul Bologna, respectând și protejând competențele naționale și instituționale în învățământul superior.

Bruxelles, 27 aprilie 2021.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Christa SCHWENG

⁽²¹⁾ JO C 56, 16.2.2021, p. 1.

⁽²²⁾ 2012/C 398/01.

⁽²³⁾ Convenția cu privire la recunoașterea atestatelor obținute în învățământul superior în statele din regiunea Europei

⁽²⁴⁾ TALIS – Sondajul internațional al OCDE privind predarea și învățarea – OCDE 2018.

⁽²⁵⁾ OECD Education at a Glance 2020 OECD iLibrary | Introduction: The indicators and their framework (oecd-ilibrary.org).